

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Ioannis || Slotani || Geffensis, Sacrae || Theologiae
Profes-||soris, De retinenda fide orthodo-||xa & catholica
aduersus hæ-||reses & sectas, & præci-||puè
Lutherana[m], Li-||bri nouem.||**

Slotan, Johann

Coloniae, 1560

VD16 S 6745

Liber Tertivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29875

DE VERBI DEI VIRTUTE,
& Ecclesiæ insuperabili potentia.

LIBER TERTIVS.
CAPVT I.

Lib. 1. Trip
hist. c. 12.
& lib. 10
Eccle. hist.
cap. 1.

Diabolus
nudatus
paganorū
errore hæ
reticos ex
citauit ad
uersus Ec
clesiam.

Verbo Dei edificata Eccle
sia, elauabatur in immen
sum & crescebat, exten
dens terminos suos vsq;
ad fines orbis terrarum.
Porro licet ita p omnia floreret Eccle
sia, non tamen pertulit inimicus, eleua
tam simul atque splendentem valde re
spiciens, sed maleuola cœpit mouere
consilia, contendens gubernatam à do
mino & vniuersorum creatore submer
gere. Videbat itaque paganorum erro
re se fuisse nudatum, captaque varia dæ
monum machinamenta, & creaturam à
plurimis iam non adorari, sed creatori
hymnos iam decenter offerri. Ea gratia
iam non apertum contra Deum & salua
torem nostrum excitabat bellum, sed
viros inueniens Christianos quidem
se vo-

DE V
se vocab
noris & v
tutis org
buit, per
reduxit e
ram rur
sum crea
quatum
quum in
matis Eu
der esset
presbyte
quam vi
disque &
expositi
videbat
autem A
bernacul
ris non p
pulsus, l
laudabil
nequaqu
ualebat.
non pro

se vocabulo profitentes, sed amore honoris & vanæ gloriæ seductos, ad seruitutis organum suæ machinationis habuit, per quos plurimos ad pristinum reduxit errorem, non quidem creaturam rursus adorari præcipiens, sed ipsum creatorem & mundi opificem, coequatum astruens creaturæ. Siquidem quum in Alexandria, fortissimus dogmatis Evangelici prædicator Alexander esset ordinatus Episcopus, Arrius presbyter, vir specie & forma magis, quam virtute religiosus, & gloriæ laudisque & nouitatis improbæ cupidus, expositionem sacrarum scripturarum videbatur habere commissam. Videns autem Alexandrum pontificatus gubernacula suscepisse, euentum temporis non portauit, sed & mordacitate cõpulsus, litis quærebat initium. Porrò laudabilem videns viri conuersatione, nequaquam calumnias contexere præualebat. Veruntamen quiescere illum non prohibebat inuidia.

Alexander Episcopus Alexandrinus.
Arrius,

Caput

IOANN. SLO T. GEF
CAPVT II.

Diabolus
per Arriū
excitauit
in ecclesia
tempesta-
tem,

HVnc igitur inueueniens inimicus
veritatis, per eum nisus est exci-
tare in Ecclesia tempestatem. Aposto-
licis enim Alexandri doctrinis, insta-
bat apertè resistere. Et ille quidem di-
uina sequens eloquia, æqui honoris cū
patre, & eandem substantiam habere
cum Deo genitore filium prædicabat.
Arrius autem ediuerso veritati repu-
gnans, creaturam filium facturamque
dicebat. Adijciens erat aliquando, quā-
do non erat, & alia quædā insana. Hæc
ergo non solū in Ecclesia persistebat
docens, sed etiam in extraneis conuen-
tibus atque concilijs, & domos circui-
ens, quibuscunq; poterat suadebat. Sed
cum Alexander Episcopus natura lenis
& quietus, assiduis commonitionibus
Arrium cuperet à prauo incepto & as-
sertionibus reuocare, nec tamen res ex
sententia procederet, quòd plerosque
iam contagio pestiferæ assertionis infe-
cerat, non solū apud Alexandriam, ve-
rū & per alias vrbes prouinciasq; dif-
fusa, perniciosum fore credens si dissi-
mularet,

DE
mularet,
mouit. A
uinam leg
scandalizat
ce abs te.

DE
dic
tos ad bla
ciliaque
rum præf
indicauit
cerdotib
stio latiu
aures rel
omni str
quæ nos
neque A
Scripsit e
Alterutr
tē se arm
bat malu
per hos
Consent
ius tom
traria fac

mularet, ex sacerdotali ordine eum remouit. Audierat enim clamantem dicitur *Matt. 17.* uinam legem: Si oculus tuus dexter scanalizat te, abscinde eum & projice abs te.

CAPVT III.

DEinde videns Arrium, amoris iudicarij aculeo stimulari, & multos ad blasphemias deceptos erigere, cōciliaque propria celebrare, Ecclesiarum p̄sulibus eius blasphemiam suis indicauit literis, & alijs pluribus confacerdotibus suis rem indicat. Quæstio latius innotescit, sermo usque ad aures religiosi principis (quippe qui omni studio & diligentia curaret, quæ nostra sunt) peruenit. Sed neque Arrius quiescere passus est. Scripsit enim & ipse concordibus suis. Alterutris ergo scribebāt contra veritatem se armantes ad prælium. Et peius fiebat malum ad contentionis incendium per hos qui hæc scripta suscipiebant. Consentientes igitur Alexandro, in eius tomo conscribebant, alij verò contraria faciebant. Vnde omnia erant valde tur-

de tur-

IOAN. SLOT. GEF.

de turbata. Non enim solummodo ecclesie præsules ratiocinationibus inter se certare videbantur, sed etiam populus diuisus erat. Alij namque istis, alij verò consentiebant illis, & in tantum causa venit incendium, vt in publico et in ipsis theatris Christianitati derogaretur. Hi quidem in ipsa Alexandria positi, tanquam iam victores, de superioribus persecutionibus facti, potius armabantur, legationesque mittebant ad prouinciales episcopos, hi verò in altera diuisi partem, illorum simili seditioni communicabant.

CAPVT III.

Quæ contentio quum ad Imperatoris Constantini aulam peruenisset, non mediocriter ea audita laudatissimus permotus est atque indoluit princeps. Et graui in animo concepto mœrore, propriam eam reputauit esse calamitatem. Confestim ergo flammam accensam extinguere, & quàm celerrimè malorum fontem obturare studuit. Verebatur enim quòd nuper admodum religio vigere cœpisset, multos eiusmodi

Nicephorus lib 8.
cap. 12.

DE V
eiusmodi
ductos, in
literis scri
obiurgan
tere poter
tulerint,
inclinatio
quæ nequ
animū ad
sent, silen
dissidere,
te non co
um quipp
putauit, v
sentiam u
Exquisite
quirere, f
si ambig
ctius eas i
in vmbra
cōtention
tirent, co
se q̄ maxi
vrbes ori
co id flag
andriam,

eiusmodi opinionum dissensione ad-
 ductos, fidem auersaturos esse. Itaque
 literis scriptis & Arrium & Alexandrū
 obiurgant, vitio eis vertit, quod quæ la-
 tere poterit quæstionem in medium at-
 tulerint, & nimia & ad contendendum
 inclinatione, ea perperam vulgarint,
 quæ neque mouere, neque prorsus in
 animū admittere, aut certè si admisif-
 sent, silentio tegere, neque ita inter se
 dissidere, quamuis illis tum de dogma-
 te non conuenirent, debuissent. Omni-
 um quippe maximè necessariū vnū esse
 putauit, vt de diuina prouidentia con-
 sentiamus, & oēs eandē fidē seruemus.
 Exquisite verò de eiusmodi rebus in-
 quirere, secundarū esse partium. Quòd
 si ambiguar emergent sententiæ, re-
 ctius eas in recessibus mentis tanquam
 in ymbra, regi. Quapropter vt à talibus
 cōtentionis nugis alienissimī, idem sen-
 tirent, eos est cohortatus. Aegrè sibi es-
 se q̄ maximè restatus, homines tales &
 vrbes orientales, quamuis vsu publi-
 co id flagitante, ipsamque adeò Alex-
 andriam, tanto sibi eius dissidij impedi-
 mento

Constanti
 nus scrip-
 sit Alexan-
 dro & Ar-
 rio.

IOANN. SLOT. GEF.

mento obiecto, visere. Talia quædam
 obiurgatione & suasionem temperata, A-
 lexandro & Arrio, sapientissimus scrip-
 sit Imperator. Itaque consentientē sta-
 tum ecclesijs conciliare volens, inhi-
 reque mali currentem impetum, prius-
 quam latius ad plures peruenisset, sedi-
 tionem ad concordiam redigere studu-
 it. Eius rei gratia, virum & vita et do-
 ctrina insigni præditum, qui quæ alijs
 in rebus præclarus esset, tum in tuenda fi-
 dei professione, paulò antea magnam si-
 bi gloriam comparasset, qui que in ma-
 xima apud Imperatorem veneratione
 & honore præcipuo esset nomine Ho-
 sium, ciuitatis Cordubæ in Hispania e-
 piscopum, ex omnibus familiaribus su-
 is dilectum, cū literis ad eos qui in A-
 gypto inter se dissidebant concilian-
 dos, & ad concordiam reducendos. Et
 Imperator quidem prudenter scripsit.
 Dissidium autem magis inualescat, res
 omnis præter spem in deterius vergebat,
 & contentio impotens reconciliationi
 locum non relinquebat. Neque enim
 tam pium Imperatoris studium, neque
 excel-

Hosius Epi-
 scopus.

DE

excellens
 fecit. Et ta-
 dintegrantur,
 tur, vt am-
 excitati. C
 Imperator
 ponendam

CVM
 Eccle-
 & malum
 neret Imp-
 in Bithyn-
 mulgat, &
 piscopos a-
 tat, public-
 cibus equi-
 erant, ad S-
 Non solū
 hebant ve-
 qui & mu-
 nisterij
 rium, trec-
 residentib-
 propositi-
 cari. Verū

DE VERBI DEI VIRT. 235

excellens oratoris virtus, quidquam effecit. Et tantum abest, ut ad gratiam reintegrandam homines persuaderentur, ut amplius etiã ad vindictam sint excitati. Quapropter infectis rebus ad Imperatorem redijt, qui ad pacem componendam missus fuerat Hosius.

CAPVT V.

CUm igitur hac contentione, pax Ecclesiarum nimium turbaretur, & malum id ad summũ excrescere cerneret Imperator, decantatissimam illã in Bithynia Nicãnam Synodum promulgat, & literis locorum omnium Episcopos ad constitutam diem eò euocat, publicis asinis atque mulis & curricibus equis, Episcopos, & qui cum eis erant, ad Synodum venire præcipiens. Non solùm enim Episcopos publica vehabant vehicula & iumenta, publici equi & muli, verùm etiam eos, qui illos ministerij gratia comitabantur. Vbi Arium, trecentis & octodecim Episcopis residentibus, adesse iubet, ac de eius propositionibus ac quæstionibus iudicari. Verùm cum per dies multos in E-

h   pisco-

Conciliũ
Nicænum
indicitur.

IOANN. SLOT. GEF

piscoporum concilio, fidei quæstio verteretur, & nonnulli diuersa sentirent ac vehementer cœptis Arrij fauerent, conplures tamen erant, qui impium Arrij execrarentur inceptum. Cumq; in eodem concilio, esset confessorum magnus numerus sacerdotum, omnes Arrij nouitatibus aduersabantur. Fauerant verò ei viri in quæstionibus callidi, & ob id simplicitati fidei aduersi. Per dies itaque singulos agitabatur con

**Nota Arri
um frequē
tius euo-
catum in
concilium**

**Homou-
sion,**

uentus, nec facilè aut temerè de re tanta statuere audebant. Euocabatur frequenter Arrius in concilium, & assiduo tractu, assertiones eius discutiebantur. Et quid aduersum hoc teneri deberet aut statui, summa cum deliberatione quærebatur. Verum post diutinū multumq; tractatum, placet omnibus, ac velut vno cunctorum ore & corde discernitur. Homousion, hoc est, eiusdē cum patre substantiæ filium scribi debere & confiteri, idq; firmissima omnium sententia pronounciatur. Decem & septem soli tunc fuisse dicuntur, quibus Arrij perfidia magis placeret, ex-
tria-

DE VE
trinsecus c
substantial
tate proge
tur ad Con
cilij senten
latam vene
obniti, ve
nientem in
rum. Sex ig
untur expe
filio inter f
scribendum
ius simula
tit Nicome
terim conc

HIs à
sit a
cilio celeb
discordia
exposita co
nisi scienti
tia tantoru
cto spiritu
onem sub
nem dubit

DE VERBI DEI VIRT. 236

trinfecus creatum Dei filium ex nullis substantialibus, & nō ex ipsa patris dei tate progenitum confirmantes. Defer- tur ad Constantinum, sacerdotalis con- cilij sententia. Ille tanquam à Deo pro- latam veneratur. Cui si qui tentassent obniti, velut contra diuina statuta ve- nientem in exilium se protestatur actu- rum. Sex igitur soli cum Arrio se pati- untur expelli, reliqui verò vñdecim, cō- filio inter se habito acquiescunt ad sub- scribendum manu sola, non mente. Cu- ius simulationis autor præcipuè exti- tit Nicomediæ Episcopus Eusebius. In- terim concilium direptum est.

Eusebius
Nicomediæ Episcopus
Arrianus.

CAPVT VI.

HIs à concilio ita dispositis, scrip- sit absentibus quæ fuerunt à con- cilio celebrata, & inuitabat vt ab omni discordia recedentes, concordarent in- exposita concilij fide, quæ nihil aliud nisi scientia Dei videretur, ex consonã- tia tantorum & talium sacerdotū, san- cto spiritu constituta, & post inquisiti- onem subtilissimam, & animaduersionem dubitationum omnium compro-
h 2 bata.

IOANN. SLOT. GEF.

Lex Con-
stantini
aduersus
Arrium &
sequaces
eius Socra-
te. lib 2.
Tri-hist.
cap. 259

bata. Talem autem ac eiusmodi reli-
giosissimus Imperator, promulgauit le-
gem. Victor Constantinus Maximus
Augustus, Episcopis & populo. Mali-
gnos & impios Arrius imitatus, dignū
est, vt illorū quoq; suscipiat vltionem.
Sicut ergo Porphyrius diuinæ pietatis
inimicus iniqua volumina contra reli-
gionem proferens, dignam promeruit
inuenire mercedem, & talem per quam
in posterum esset opprobrio, & plurima
compleretur infamia, & nūc placuit Ar-
rium & consecutores eius, vocari Por-
phyrianos, vt quorum mores imitati
sunt, eorum vocabulo perfruantur. Su-
per hæc autem, si qua conscriptio ab Ar-
rio facta reperitur, igni tradatur, vt nō
solū praua eius doctrina depereat, sed
neque vlla eius possint remanere com-
menta. Hoc etiam præcipio, si quis con-
scriptiones Arrij celasse comperitur, &
non repentē proferens igne consum-
pserit, mortis supplicio subiacebit. mox
enim vt in hoc fuerit captus, capitalem
suscipiet vltionē. Deus vos custodiat.
Et hoc modo per verbum Dei, sancti
patres,

DE V
patres, in
emerfer

PORR
cata
insuperab
tum ad ge
verbi De
persequu
ticos Arr
tes, sanctu
pocalypsi
dixerat, d
gnum in
præliaban
pugnaba
luerunt,
orum am
ctusest d
tiquus, q
nas, qui s
proiectu
cum eo m
gnam de
salus & v
potestas

patres, in sancto Concilio, errore (qui emerferat) conuicerunt.

CAPVT VII.

PORRÒ hæc omnia, quæ nunc explicata sunt, de verbi Dei victoria, & insuperabili potentia ecclesiæ, tam quantum ad gentiles, Christianorum (purum verbi Dei docentium ac seruantium) persecutores, tam quantum ad hæreticos Arrianos, verbum Dei adulterantes, sanctus Euangelista Ioannes, in Apocalypsi sua longè antè viderat & prædixerat, dicens: Factum est prælium magnum in cælo, Michael & angeli eius, præliabantur cum dracone, & draco pugnat & angeli eius, & non valuerunt, neque locus inuentus est eorum amplius in cælo. Et proiectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabolus & sathanas, qui seducit vniuersum orbem, & proiectus est in terram, & angeli eius cum eo missi sunt. Et audiui vocem magnam de cælo dicentem: Nunc facta est salus & virtus & regnum Dei nostri, & potestas Christi eius, quia proiectus est

Apoc. 12

IOANN. SLOT. GEF.

accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte, & ipsi vicerunt eum propter sanguinem agni, & propter verbum testimonij sui, & non dilexerunt animas suas vsque ad mortem. Propterea lætamini cœli, & qui habitatis in eis. Væ terræ & mari, quia descendit diabolus ad vos, habens iram magnam, sciens quòd modicum tempus habet. Et postquam vidit draco quòd proiectus esset in terram, persecutus est mulierem, quæ peperit masculum. Et datæ sunt mulierialæ duæ aquilæ magnæ, vt volaret in desertum, in locum suum, vbi alitur per tempus & tempora, & dimidium temporis à facie serpentis. Et misit serpens ex ore suo post mulierem aquam tanquã flumen, vt eam faceret trahi à flumine. Et adiuuit terra mulierẽ, & aperuit terra os suum, & absorbuit flumen, quod misit Draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem, & abiit facere prælium cū reliquis de semine eius, qui custodiunt mandata Dei, & habent testimoniũ Iesu Christi. Quæ omnia iuxta sententiam

DE

tiam & es
Tuitiensis
stituto no
conuenie

N Ar
fig
altior, ter
pientibus
uersatioe
ctum est
chael et a
dracone.
diabolus
lo? In cœlo
videbatur
quum ex
ligio, &
seduxerat
que & ipsi
contende
Propterea
nem istum
sam vsque
potestatem
scripturis

tiam & expositionem Ruperti Abbatis
Tuitiensis viri vndecunq; doctissimi in
stituto nostro optimè conueniunt, &
conuenienter aptantur

CAPVT VIII.

NAm quid per cælum, nisi ecclesia
significatur, quæ terra longè
altior, terrenis hominibus & terram sa-
pientibus longè superior in cælo con-
uersatioem habet. In hoc cælo fa-
ctum est prælium magnum, quia Mi-
chael et angeli eius præliabantur cum
dracone. Sed quomodo draco, hoc est,
diabolus erat vel pugnabat in hoc cæ-
lo? In cælo nimirum erat arbitrato suo, *Ela. 29.*
videbaturque sibi similis altissimo,
quum exhiberetur ei quasi diuina re-
ligio, & à miseris gentibus (quas
seduxerat) coleretur pro Deo. Ita-
que & ipse pugnabat quasi in cælo, dū
contenderet haberi pro cælesti Deo.
Propterea nemo ferè qui nesciat, draco-
nem istum in aere vagari, et permis-
sam vsque ad tempus iudicij exercere
potestatem ipsumque aerem vsitato in *Psal. 6.*
scripturis more, cælum dici vt illic:

h 4 Volu

Cælum si-
gnificat
Ecclesiam

Ela. 29.

Psal. 6.

IOANN. SLO. T. GEF.

Pfal 8.

Ephe. 6

Volucres cœli et pisces maris. In isto cœlo, id est, in aëre, nos quoque vsque hodie contra illum pugnam habemus, sicut & Apostolus ad Ephesios scribens loquitur: Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principatus et potestates et rectores mundi tenebrarum harū, aduersus spiritalia nequitiae in cœlestibus. Sunt ergo spiritalia ista nequitiae, scilicet draco iste et angeli eius, in cœlestibus, nō ubi sidera disposita effulgent, et sancti angeli commorantur, non in illa superiore tranquillitate cœlestium, habitant isti nequissimi spiritus contra quos nobis colluctatio spiritalis indicitur, vt de uictis malis, illo p̄mio perfruamur, quo angelis bonis incorrupta æternitate sociemur, sed in huius aëris infimi caliginoso habitaculo, vbi et nebula conglobatur. Et tamen scriptum est, quòd cooperit cœlum nubibus, vbi et aues non volitant, et tamen dicuntur volatilia cœli. Igitur et iuxta literam sic rectè intelligitur, quòd p̄lium imaginarium in isto cœlo, id est, aëre, Ioannes fieri vi-

DE
fieri vide
lij, quo d
dibus ho
eijci, cui
mittatur
cum ang
iunctum
locus eo
lo. In cæ
est spirit
regrinar
ère isto,
dus iter
magno

Sed
Smu
p̄liab
gnabat
bus arm
in illa v
materi
deri po
geli su
tus, co
non in

fieri viderit, in significatione eius præ-
lij, quo de templis et aris, imò et de cor-
dibus hominum, diabolus iam cœperat
eijci, cuius videlicet prælij finis erit, vt
mittatur in ignem æternum draco iste
cum angelis suis, atq; ita fiat quod sub-
iunctum est: Et non valuerunt, neque
locus eorum inuentus est amplius in cœ-
lo. In cælo (inquam) non tantùm, qd
est spiritualis vel cælestis fideiũ hic pe-
regnantium cõuersatio, sed nec in a-
ère isto, in quẽ detrusus est, detrudẽ-
dus iterum in tartarum, illo iudicij die
magno et tremendo.

CAPVT IX.

Sed iam verba ipsa ordine prosequa-
mur. michael (inquit) et angeli eius
præliabantur cum dracone, et draco pu-
gnabat et angeli eius. Quibus vel quali-
bus armis acies illæ vtuntur? Et quidem
in illa visione Ioannis huius armorum
materialium quasdam similitudines vi-
deri potuisse non dubitamus, sed an-
geli siue boni siue mali, cum sint spiri-
tus, corporali siue materiali armatura
non induuntur. Attamen draco ille,
h 5 quod

Angelũ
malorum
armaturũ

IOANN. SLOT. GEF.

quod natura non habuit, arte maligna
 sibi assumpsit, scilicet omne genus ar-
 morum, quibus bella geruntur inter ho-
 mines & homicidia peraguntur, scilicet
 gladios regum & imperatorum, secures
 consulum, vincula carceresque iudicū,
 & omnia omnino genera tormentorū.
 Primus quem Romæ inuasit siue arri-
 puit, Neronis gladius extitit, & in illo
 pugnavit. At verò Michael & angeli e-
 ius, e contra præliantes, nihil de huius-
 modi genere armorum habuerunt aut
 quæsierunt, sed vt ministratorij spiri-
 tus, in ministerium missi propter eos
 qui hæreditatem capiunt salutis, com-
 militonib. suæ partis hominibus Chri-
 stianis, signa miraculorū ab Iesu Chri-
 sto per spiritum sanctum data ministra-
 uerunt, præsentés illis & cooperantes,
 ad curandos infirmos, ad suscitandos
 mortuos, assistentes pijs martyribus in
 tormentis, & colloquentes illis & col-
 loquio suo consolantes & refouentes
 illos in carceribus & vinculis, religan-
 tes etiam angelos draconis, & extrahen-
 tes de antiquis templorū simulachris,
 Et

Angeli bo-
 ni quō pijs
 subueniāt

Heb 1.

DE V
 Et hoc pl
 apparenc
 bi visibil
 fibiliter
 tes patie
 bus, vu
 nem pro
 singulon
 omnia p
 aureo th
 mantes
 ferebant
 præliaba
 terum a
 onem su
 cum to
 rum pro
 litaria,
 publicæ
 xerunt,
 stianæ,
 bant. V
 isset: Iu
 humeri
 superaf
 videlic

DE VERBI DEI VIRTVT. 240

Et hoc plerunque fecerunt, visibiliter
 apparendo sanctis martyribus, sed & vi-
 bi visibiliter non apparuerunt, ibi inui-
 sibiliter semper adfuerunt compati-
 tes patientibus, adherentes laboranti-
 bus, vulnera dinumerantes, sangui-
 nem profluentem metientes, responsa
 singulorum conscribentes, & inter hec
 omnia preces gemitusque morientiu
 aureo thuribulo velut incensa concre-
 mantes ante oculos domini Dei per-
 ferebant. Et hoc modo cum dracone
 preliabatur Michael & angeli eius. Ce-
 terum armis materialibus ad defensi-
 onem sui pars ista nihil moliebatur,
 cum totæ interdum legiones marty-
 rum prosternebant arma tenentes mi-
 litaria, quibus ad defensionem Rei-
 publicæ fideliter sese ac fortiter accin-
 xerunt, quæ tamen in causa fidei Chri-
 stianæ, vllatenus attrectare despicie-
 bant. Vnde verissimè propheta cū dix-
 isset: Iugum enim oneris eius & virgam
 humeri eius, & sceptrum exactoris eius
 superasti, addidit, sicut in die Madian,
 videlicet quādo mirabili genere pugna
 di-

Esaię 9.
 iud 7.

IOAN. SLOT. GEF.

di Gedeon cum trecentis viris Madian
superavit. quomodo? Intra lagenas mis-
sæ sunt lâpades, con fractis verò lagenis,
ostensæ sunt lampades, quarû choruscâ
te luce, hostes territi in fugã versi sunt.
Designatus est in tubis, clamor prædi-
cationis, in lampadibus claritas miracu-
lorum, in lagenis fragilitas corporum,
quorum despecta salute martyres ho-
stes suos moriendo prosternerent, eo-
rum gladios, non armis & gladijs, sed
patiëntia superarēt. Nimirû huiusce plij
cõplices esse, imò duces & præcipes, Mi-
chaelē & angelos eius iure delectabat.

CAPVT X.

ET non valuerunt, inquit. Quid
non valuerunt? Nimirum contra
fortioris Michaelis & angelorum eius
fortitudinem, diutius stare, quin foras
eijcerentur, cum illo suo principe ru-
fo dracone, sicut Christus prædixerat.
Nunc princeps huius mundi eijcietur
foras. Ita namque foras eiectus est, vt
in locis, in quibus sordes eius compu-
truerant, religio Christiana, floreret, in
templis, in quibus idolum cuiusq; tur-
pitu-

Joan 12.

DE V
pitudini
descere
rum can
sti, & lau
personar
cus inue
lo. Quoc
relictus
tur ei cæ
iectus es
æstimati
videbat
misso ele
suo iam
nunc po
diligen
illis, & a
æternu
perdito
terrenar
proiect
abducit
debito
ideo au
dicente
illa mag

DE VERBI DEI VIRTUTE. 241

pitudinis steterat, crux Christi splen-
 desceret, vt per ora, quæ Iouem adulte-
 rum cantare solita fuerant, nomē Chri-
 sti, & laus sanctæ Trinitatis, cum gloria
 personaret. Hoc est quod ait: Neque lo-
 cus inuentus est eorum amplius in cœ-
 lo. Quod idem est ac si diceretur: Neq;
 relictus est illi locus, in quo exhibere-
 tur ei cælestis vel diuina religio. Et pro-
 iectus est in terram, id est, perdita gran-
 æstimatione, qua cælum sibi obtinere
 videbatur, dum coleretur vt Deus, a-
 misso electorum populo, in quo cælo
 suo iam inhabitat Deus, eos tantum
 nunc possidet, qui pertinaciter terram
 diligendo, ipsi terra sunt, tandemq; cū
 illis, & angelis suis, mittetur in ignem
 æternum. Terram ergo possidet, quia
 perditorum hominum vitam omnino
 terrenam gubernat. Itaque quoniam
 proiectus est in terram, qui seducit &
 abducit vniuersum orbem, à cultu Dei
 debito, ad cultum suimet indebitum,
 ideo audiuit vocem magnam de cælo,
 dicentem: Nunc facta est salus &c. Vox
 illa magna quam iste in spiritu audiuit,
 con-

F.
 Madian
 enas mis-
 lagenis,
 horuscā
 rsi sunt.
 prædi-
 miracu-
 porum,
 res ho-
 ent, eo-
 ijs, sed
 sce plij
 oes, Mi-
 ctabat.

Quid
 contra
 im eius
 n foras
 ipe ru-
 iixerat.
 jcietur
 est, vt
 ompu-
 eret, in
 tur-
 pitu-

IOAN. SLOT. GEF.

concentus est publicus, quo cœlum Dei, id est, Ecclesia per totum orbem hodie laudes canit, concinentibus, imò præcinentibus angelis gloriam Deo in excelsis, secundum quod ait Psalmista:

Psal. 65.

Omnis terra adoret te, & spallat tibi, psalmum dicat nomini tuo. Ex hoc ergo quòd sathanas proiectus est in terram, accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte, qui tenebat cyrographum decreti aduersum nos, quod nobis contrarium erat, in quo peccatû Adæ scriptum erat, cuius nos recitatione semper accusabat, confidens & iactabundus, quòd illo cyrographo teste genus humanum iure esset possessio sua. Ex hoc, inquam, quòd iste accusator fratrum nostrorum proiectus est, postquam cyrographû illud perdidit, quæ-

Col. 2.

admodum Apostolus dicit: Conuiuificauit nos Deus cum Christo donans nobis omnia delicta, delensq; aduersum nos cyrographum decreti, quod erat contrarium nobis. Et ipsum tulit de medio affigens illud cruci, & expo-

lians

DE
lians prin
confide
seipso, tu
gnum D
ius, quia
ceretur i
non erat
eius, sed
tus, sed in
rat in ho
gnû pecc
Christi e
brarû, qu
Non erat
vel facien
in lege v
Quando
surrectio
corporu
oné dest
remissio
resurrect
reforma
strorum
regnû I
Christi

lians principatus & potestates traduxit
 confidenter palàm triumphans illos in
 seipso, tunc facta est salus, & virtus & re-
 gnum Dei nostri, & potestas Christi e-
 ius, quia antea priusquam scilicet proj-
 ceretur ille accusator, non erat regnū
 non erat potestas Dei nostri & Christi
 eius, sed perditio & mors, non erat vir-
 tus, sed infirmitas & corruptio, non e-
 rat in hominibus regnum Dei, sed re-
 gnū peccati et mortis, nō erat potestas
 Christi eius, sed potestas principis tene-
 brarū, qui in hoc mūdo principabatur.
 Non erant hæc omnia facta, sed futura,
 vel facienda promittebantur, et paucos
 in lege veteri, spes ista consolabatur.
 Quando autem Christus passione et re-
 surrectione sua, perditionem et mortē,
 corporum quoq; mortalium corrupti-
 onē destruxit, tūc facta est salus, id est,
 remissio peccatorū nostrorum quæ est
 resurrectio animarum, et virtus, id est,
 reformatio resurgentium corporū no-
 strorum, et regnū, imò facti sumus nos
 regnū Dei nostri, et facta est potestas
 Christi eius in cęlo et in terra, quem-
 admo-

IOAN. SLOT. GEF.

Matt vlt.

admodum ait: Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Et ipsi vicerunt illum, nimirum illi qui accusabatur ab accusatore illo, in ipsa accusatione siue accusationis causa, constanti certamine, legitima sui defensione illum vicerunt & obmutescere fecerunt, & hoc non propter se, non propter virtutem iustitiæ siue conditionis propriæ, sed propter sanguinem agni, quo redempti sunt, & propter verbum testimonij sui, id est, propter fidem, per quam testimonium reddit illis, quod sint filij Dei. Adde quod pro eodem verbo testimonij sui, propter confessionem fidei suas animas expenderent, victores siue præliatores isti. Propterea lætaminæ cæli, & qui habitatis in eis. Sed nihilominus etiam væ terræ & mari, id est, væ impijs hominibus non credentibus, qui dicuntur terra, quia sola terrena & vana quærent. Dicuntur etiam mare, propter inquietas quas patiuntur & amant omnium vitiorum curarumq; inutilium amaritudines. Ad hanc terram & mare descendit diabolus proiectus è cælo

DE V
è cælo ha
eos neq
iram in i
bat, proi
ad eos ha
tione eiu
prius fac
am, nunc
per inuic
Hæc
u

DE V
te,

LI

& varia

DE VERBI DEI VIRT. 243

è cælo habens iram magnam, quia dum eos nequiores facit, maiorem ebullit iram in illis. Antea segnius eos possidebat, proiectus autem è cælo, descendit ad eos habens iram magnam, comparatione eius iræ quam prius habuit. Nam prius faciebat eos errare per ignorantiam, nunc autem facit eos blasphemare per inuidiam, & persequi per malitiam.

Hæc est ira magna, magna inuidia, magna malitia illis inspirata.

DE VERBI DEI VIRTUTE, & Ecclesiæ insuperabilipotencia.

LIBER QVARTVS.
CAPVT I.

Euocemus ad memoriam, quæ superius dicta sunt, quomodo videlicet diabolus quum vidisset paganorum errore se fuisse nudatum, & varia dæmonum machinamenta captata, to-

Lib. 3. ca. 1.